

PASTERA

En toponímia és un nom que es repeteix, aplicat a gorgues, clots, etc., que van comparats al cubell de pastar (DECat. vi, 327b55-328a24).

Sengles *la Pastera*, a Estagell (un gorg) (xxv, 152.17); a Sant Martí de Sobremunt (una partida) (xlvi, 150.27) i a Pedreguer (un tossal de forma ampla) (xxxiii, 94.18). *Pla de la Pastera*, a Les Illes (xxiv, 165.1). *Comall de la Pastera*, als Angles (xxvi, 664.13). *Barranquet de la Pastera*, a Montenartó (xxxvii, 25.15). *Bony de la Pastera*, a Espot (xxxvii, 77.18). *Solà de la Pastera*, al Portell de Morella (xxviii, 65.23).

Pla de Ses Pasteres, a Deià (xl, 190, 11).

La Pasterota, a Montferri (xlvi, 35.23).

Tut de la Pastadora, a la Vansa (xxxviii, 28.24).

J.F.C.

EL PASTERAL

Barri de cases del municipi de la Cellera de Ter, a la sortida del congost del *Pasteral*, que forma el Ter entre les muntanyes del Pla de Sant Gregori i els contraforts de la cinglera del Far.

PRON. MOD.: *ǎ pæstəral*, oït allí per Coromines (1964).

ETIM.

El Pasteral ha d'ésser una forma aglutinada de *el Pas Teral*: «el pas damunt el Ter» (DECat. vi, 318b26-39). J.F.C.

Pastora, *Pastoritx*, V. *Past* - *Pastuira*, V. *Past* - *Pasturà*, V. *Past* - *Patada*, V. *Petja*

LA PATARRÀ, amb PATANA i ALBATÀRREC

Reprenem ací, ajuntant-los i resumint-ne la informació i resultats, els art. *Patarrà* i *Patana* del vol. I, 226-7, i *Albatàrrec*, vol. II, 63-65; hi remetem per a alguns detalls que no repetirem; i hi afegim certs noms afins i dades complementàries.

A) 1) *Pou de nap̄ar̄ā* a Menorca, te. Alaior (Masc. 7J9) amb una bona foto en el *Co. de Top. Mall.*, de Mascaró, p. 575; i cf. Camps Mercadal, *Folk. Men.* II, 58; gran pou prehistòric de 46 me. de profunditat, formant part del gran poblat talaiòtic de Torralba.

A) 2) En el P. Val.: Cisterna i Mas de *Patarrana* a la Serra d'Aitana, te. Sella (a mig camí d'Alcoi a la costa de Calp i Altea), a l'Ombria de Tagarina (xxxv, 108). Dins aqueixa rodalia es repeteix, en variant: 3) Corral i Pou de *La Patarrana*, te. Benimantell, a la vall de Guadalest (xxxv, 18.22). 4) *Patrana* pda. munt. del te. de Polop (xxxiv, 189.15). Els noms A2,3 i 4 es

troben tots tres en els contraforts i pendent de la gran Serra d'Aitana, a les puntes d'un triangle: el (4), separat dels altres per 11 o 14 k.; els altres dos en els dos vessants de la mateixa serra. En rigor, doncs, podria ser tot el nom d'un mateix paratge extens; però és més probable, que fins aquests dos, siguin repetició, independent, d'un nom antic puix que tanmateix hi ha més de 4 k., lín. r., i una serra espadada entremig.

B) 1) A Mallorca no es repeteix el nom tipus (A) (vol. I, 227) però sí un de semblant: *Na Patana* (*na pātānā*), te. Santa Margalida (xli, 27.8, 30.25): allí un accident de costa, consistent en un entrant i la prominència adjacent: ja en el mapa Despuig, de 1794, Masc. 12C4.

B) 2) En el P. Val.: Barranc del *Petano*, te. de Pego (xxxiii, 106.23).

3) Maset de la *Patanota* i Sot de *Patena* (*patanōta*, *patēna*), no gaire lluny un de l'altre a la vall de Xixona (xxxv, 92.1, 84-19).

4) I amb aquests (sense jutjar, per ara, la qüestió etim.) és versemblant, en tot cas, que (en el fons) s'hi relacioni la família d'un mot dialectal cast., arrelat en el mossàrab de l'antic Regne de Granada: *patana*, pl. *patanāt* (pron. *pataniūt*) «menudencia» (*PAlc.* 310b18): amb tota la família dial. del cat. *patanada*, *paltada* 'buina' (DECat., vi, 211-2), gascó *pàdia* i *patère*, cast. *patarata* (DECH IV, 428-9).

C) Quant a *ALBATÀRREC*, no repetirem gaire els fets geogràfics i toponímics exposats en l'article (ben extens i explícit). Recordarem que és un poble important, 5 k. al S. de Lleida; edificat sobre terreny elevat damunt el riu Segre, del qual es troba quasi arran, però dalt d'una pujada abrupta. Singular discrepància entre el nom oficial i administratiu, i el popular en el país, que és *Albatarri* o *lo batāñ*, anotat des de 1920 a tots els pobles circumdants i en el poble mateix: forma realçada, de més a més, pel fet de ser la de les mencions més velles: *Albatarre 1191*, *Albatarre 1228*, *-tarra 1259*.

La situació del poble indueix a veure-hi el mot pre-romà *patar*, *-arra* «costa escabrosa», comú a tots els dialects bascos orientals (els 3 bc.-fr., el nav. i el roncalès) i al gascó *petarro*, *petarrilho*, *petarrè*, *petarròc*, «montée tres raide», «terre pierreux». Arabitzat fortament el Pla de Lleida, és natural que s'hi vagi canviar en *b-* la *p-* inicial; i tant la conservació de *-t-* sorda entre vocals com l'aglutinació de *Al-* acaben de confirmar aquesta etim. ibero-basco-mossàrab.

Doncs també els presents topònims de tipus (A), *Patarrà*, *Patarrana*, han de venir d'aquest ètim pre-romà, que ací conserva sorda la *p-* inicial. Afegim-hi *El Pitarro*, te. Torrent de Cinca; i d'un derivat *PATARR-ŌI* > barranc *Batargüé*, te. Les Paüls.